

ACC. N:R M. 15314:1-14.

Landskap: Skåne Upptecknare: And. Bernhard Björklund,
Härad: V. Göringe Berättare: " " " Föddala
Socken: N. Mellby Berättarens yrke: smidesmästare
Uppteckningsår: 1960 Född år 1894 i Grimeton

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

I medlen. s. 1-14.

LUF III

Född i Halland kom jag med mina för-
äldrar tidigt till Skåne. Huvudsakligen 1899
på ett litet ämmerställe i Verum, som
jag förköpte. Där fick jag börja hjälpa till
med vad jag kunde arbeta med, dels i hemmet
dels hos andra lantbrukare och på torvmassa.
Sannolikt tog 12 veckor och folkskolan 16 veckor
per år. Vid 14 års ålder började konfirmand-
undervisningen, jag hade en omil till gå.
En av de första grupperna jag kom hem efter
en sådan dag hade smedmästare Hjalmar Oleson
i Verum varit hemma hos mor/far och
hållit på arbeta) och erbjudit sig att ta
om mig till lärling. Han hade tilltalat på läseböckerna
och tyckt att jag såg "inlärst ut." Sedan
var klar och jag gick dit och kom ihop
den långa vägen till prästen. Det var ca 1908.
Sedan den dagen har jag egentligen blivit omg
spökn.

Vilken var 60 kr. pr år och mindre.
Under tiden måste hade misstogit sig på för-
håndsintresset om mig fick jag inte reda
men jag har många gånger fått lida för att
jag varit för snäll och detta tillfälle var
kanske det värsta. Det var en hård tid i
största allmänhet och småbarnsfamiljerna
hade det kanske värst skoletiden, hade jag,
i detta fall, varit oregelbunden men det örens-
kannas med en gäst, Helmer Nilsson, att
skolan kunde sluta vid samma tid på
kvällen som vi lämnade på morgonen.
Det var ju en reform men det rentida
begreppet "fritidsproblemet" fanns inte.
Jag var ju så stor till värdet och jag
fick ju hjälpa med den lille släppan
och på "den hjälpen" medan man vilade sig.

Jag minns hur de grinade åt mig i smyg
då jag skulle "gunga skraner" och fick inte
gungbocken till att "ta". Då hoppade jag upp på
pilhänsken och lade mig på knä, grinsade om
skranestycket, fick bocken till att "ta", hoppade
ner på golvet och evengade runt, men de uppfattade
mig att det gick så snickigt.

Nästan var mig med men en utav en dertill
smidare. När vi smick till exempel smi-
gung järn och stjärnor eller andra detaljer
så "plåt" det är kinderna på kummen och
kummen på golvet, glidande, och låg där
i olika städer i anställning. Som
släggare gällde det att passa upp blise
lagarna, söcka alla verktyg och vara tillräck
med släggen på skandern. Då var det ju
också utelåtande lankaschisepjörn som
ju var lätt att arbeta och veta i huleld

Priser som jag minns var: 6.00 per
gämpjärn 1 x 1/4" 10" långa med 1/2" spetsstaplar
60 öre, 4 nya skor av 0. 1 och 2. Nr. 2. 25- och
4 skor omlagda. 67 öre. Gesällens slutade
och jag var ensam antälld och hade ännu
ej härjat med karberlag. D: hände en gämp
att en handla som hade en mil att köra
kam strax på förmiddagen och skulle ha
"skott". Jag gick ^{en mäster} (orden) att riva undan
skorna, han skulle bara vara ensam till
handlaren. Under viss måda, lyckades jag
med det men mäster dögde. Efter viss
tid gick han hem också ner, skulle väl
se ut på fett i smen. P: eftermiddagen
kam handlen igen, "lagam i gungan"
och lärjade sedan på hästen. Jag blev
bestört och protesterade, hästen var ju inte
skadd ännu, ~~och~~ vi hade ju bara rivit

undare skurna. Det blis inget skett i da,
se handen och kirde omat hemmet herpater,
och si gick den dagen. Jag stannade två år
och han till en annan smed under misten
mer premietna förhållanden. Min fjäre misten
gjorde kort tid därefter ackord med 49%
och hans fru, som redan tidigare varit
i Amerika, reste fjäre och hjälpte honom
dit. Efter några tid inkom sig represen-
tant varmen för Tekniska Material.
Helsingborg med en relativt stor säkning
men smedjan stad tam var i järn-
handlarens äga och det var mig infor-
ting att göra vid det. Min tredje anställning
var i Bjärnens ka smedmästare G. O.
Tomberg. En man som jag skattas högt, både
som yrkesman och människa. För han jag in
i något mer ordnade förhållanden och

anväsende till hämbarbetare och smidare.
Arbetet där var mera mångsidigt genom
samma till den begynnande träindustrin
i samhället. För öfrigt järekam byggnads-
smide och underhållsarbete på lantbrukarnes
alla redskap. Tiden utfylldes vidare med
tillverkning av vagnar, tilltala en vagn på
veckor och jag minns hur jag med hjälp
av hantlangare i följd smidde alla bestag
och alla skruvar med rätt längd och
dimensioner till åknoppar, utan något miss-
tag. Till hämbarbetare manterade bestagen,
snålar brukade ingripa med att fälla
in hjulhållarna och vid vänstresjeren,
rikta spändrarna. Maskinkraft fanns fortfarande
ej förrän 1914, då fick vi betongmotorer och
spänderkammare, snore, sljmaskin och sutta
remskiva på handharrmaskiner.

Balliska utställningen var slut och
fjärta världskriget igång.

En liten återblick! När det gällde att
sträcka en rät fjäderblad lade vi karkor
under armbullen. De ^{fjäderblad} skulle sträckas i en
"värme" just det ^{var} som kallkammern
ring sista tempen på varpa blad. Efter
en sådan pers kunde jag inte hänga
mässan på en spik på vanlig höjd och
ej lyfta kaffekoppen till munnen
utan med vänstran och en jag lyckade
med kummet lite. Senare var svettig,
särskilt i armbågsveckbet. Smedjerna
var oftast en trähygg med stålres-
ning och klädelbrädor med riller.
Den var arbetet slut på knäcken gick
minne kärleken ut och kända en
spann vatten. Det kände ju att vi

kylde stälade köttkakor genom att künna
skum på kanten av spannen. Omvänt
kunde det hända att någon i försökande
släppte en varm järnbit i spannen
och lätrades men egentligen inte om och
det ansågs nog icke riktigt stillenligt.
Vi letade då fram några träbitar från något
säkert ställe där inte rätarna kunde
ta dem. Vi köpte dem från Ahlen & Holm
för 4 öre. Om någon försökte "kräcka" med
en något djupare så var det också större
risk att rätarna tag den. Vi, stundom
4 st. samlades om den här spannen och
någon antalsbestämning om att jord-
golvet skulle vattnas var inte uppfunnna
och på händerna som från gånghusen
och annat var dock icke lätt. Från till-
handahåll^{en} handduk och så hade man

en hårkam i en språnge i väggen.
Det hände då under kalda vintrar, på
minns särskilt 1912, det känns föresten
ännu i händerna vid nederleksamblyten,
att när man drog kammen genom
håret så blev det snö på den en sim-
paster som hieldate i håret efter trätt-
ningarna. Samt minnet blev man ju utträtt
för lite "puta", ett var ju när man
fårta gång var med att göra en "emittung".
Gästerna satte då i en varm nit som
vid kraftiga slag flöt ut till skallar vid
håden sidan. Sen brökte han med tillgjord
kraft och bekvämligheten min men tången
var ju alldeles stel. "Spring in till fram-
a på lite tångfett", skrek skrek han,
jag hann dock genomsöka tricket till
när besvikelse för gästerna

Flamborlag var ja en sak som man tidligt
 fick börja vara med om. Hjälparna var ofta
 små knicka älämningen med sker och i och
 2. Plund verktygen fanns knappast
 häft-tingen då men däremot "verkjärnet"
 ett färdigt redskap som jag dock icke
 använt så mycket. Måster ansåg att jag
 kunde slippa det då korvarep var kammit
 i bruk. "Oberg" hade väl inte funnits
 alltid och ett verkjärn var lätt att
 slippa men susp kunde inte kven sombild
 göra. Verkjärn kunde inte användas utan
 "upplåtare" men det var ju alltid vanligt
 före. Jag hoppas att "Kultusen" har verkjärna
 annars kan jag avsluta mitt. Att ska vara
 och kan var jämt slut innan jag kan
 med. En dansk smed i Åshus hade under
 omkring 112 sker en dag. Liffsen kan jag

— 66.
Fråga

kontrabasa med hans namn i Hälsökallan vid
Tillfälle. Han var mycket kort men runt
tills mästern, ofta var det ju små "släckulas"
och han fängde di upp bakfoten med
en kryckekäpp, fick fatt i foten och
släppte den inte förrän den var hårdlag.
Det var förtur först på "jägarnas" vaddor
som passade upp med skor och riktning.
Det var nog ett sekond namn står sig.

Vad förhållanden i smedjerna i allmänhet
beträffar
i ingens flöck på mästerns från min rida.

De hade kanske gått genom nisse själva
och de ekonomiska förhållandena var sådana
att några extraregisser i något avseende
var det inte råd till. För min del började
närpliktsfrämjandet oftast omkring 1915.

En späsäck i ena handen med lite kläder
på hatten och en lång kaj i den andra.

med en gammal filt och en äldre, som enda ut-
rustning, förs in direkt ut på en kalmar i
Karlkrans skörgård. Frysen, kalmarvätten och
hunnas en underbefäl och klara sig på 20 års
om dagen över problemat. Jag uttalad det, men det
var svårt för många som var nära vid
lätta förhållanden. På hans 1916 jag kände
mig obunden och sökte mig till sjöss. Det fanns
då för många anmälningar på färhyrningsskolor
som hade föreståda. Jag kom då i verkstadsindustri
i Helsingborg och Tjeringe och först där
lyskunde jag på något ekonomiskt utlyfte om
mitt yrke. På försommaren 1918 såg jag en
annans om ett smedje i Yverum, där jag
härjat som lärning 10 år tidigare, var arrende-
ledig. Praktiskt alla tips och råd överlag jag
densamma. Det var ju säkert också dummt,
särskilt ur ekonomiska synpunkter.

Det blev ju fortfarande till att koksvälta
och om vinteren, pyssa men tandvården
hade jag nägorlunda kommit ifrå-
genom att jag lyckats avslå pyssa
till tandläggning. Kriget slutade 1918
men tiderna var snåra och "spanskans"
gränsade. En morgon såg jag
klämtningarna i kyrkan över döda,
manliga och kvinnliga, sammantaget
sex st. Den strävan efter själuständighet
som ledde till att jag gick ifrå-
industriens gjord att jag istället
blev beroende av omgivningerna och
kundkretsen. Det skulle väl också kunna
sägas att jag "gick från mästaren för
tidigt" men jag lär ännu och mästare-
ren såkte och fick jag inte förrän
1951. Gifta mig 1923 midnattsoften

och midnattsvakten 1924 fick vi en son,
Kurt, som är vida känd för skicklighet
i mekaniska arbeten och svetsning. Jag
hedren räckten i Verum i 13 år till
1931, då det återigen var nödlidet.
Med tanke på gamla hjälpmedel, kan jag
annimna "rasplocken". Den bestod av en
träbit, kanske 70-80 cm. lång som tillhimmels
med en tvärsnittad byggellockad, gammal
spulringelit bildade en trebenig ställ-
ning, kanske omkring 40 cm. hög. På den övre
ändan lade man upp hästens framfot
för att med "raspen" väl komma åt
att putsa huden. Det kunde väl att hästen
sen till på att huden för inäg några
meter. Det var ju att hästen där igen och
de flesta hästen lärde sig att hålla foten
där till huden var putsad och fin.